

## Καταβασίες Κυριακῆς Σταυροπροσκυνήσεως



**Ἀνδρέα Θεοδώρου**

**Ὡδή α'**

«Ὁ θεϊότατος προετύπωσε πάλαι Μωσῆς, ἐν Ἐρυθρᾷ θάλασση,  
διαβιβάσας Ἰσραήλ, τῷ Σταυρῷ σου τήν ὑγρὰν, τῇ ράβδῳ τεμών, ὠδήν  
σοι ἐξόδιον, ἀναμέλπων Χριστὲ ὁ Θεός».

Ὁ θεϊότατος Μωσῆς προτύπωσε παλαιά, στήν Ἐρυθρὰ θάλασσα,  
διὰ τῆς ὁποίας διαβίβασε τὸ λαὸ τοῦ Ἰσραήλ, ἀφοῦ ἔκοψε μὲ τὸ σημεῖο  
τοῦ σταυροῦ σου τὸ νερὸ τῆς θάλασσας μὲ τῇ ράβδῳ  
του, ἀναμέλποντας ὠδήν ἐξόδιο γιὰ τὴν ταφή σου, Χριστὲ ὁ Θεός.

Ἡ προτύπωση καὶ πάλι τοῦ σταυρικοῦ πάθους  
τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ θεϊότατο Μωσῆ, στὸ θαῦμα τῆς διασώσεως  
τοῦ λαοῦ στήν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἔκοψε στὰ δύο  
τὴν ὑγρὴ θάλασσα, ἀφοῦ χτύπησε τὰ νερὰ τῆς σταυροειδῶς μὲ τῇ ράβδῳ  
του. Ἡ κίνηση τοῦ Μωσῆ ἦταν συμβολικὴ. Ἡ σταυροειδὴς κρούση τῆς

θάλασσας με τὴν ῥάβδο, εἰκόνιζε τὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ,  
στοῦ ὁποῖο ἀπέθανε ὁ Σωτὴρας γιὰ τὴν σωτηρία  
τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Κάνοντας αὐτὸ ὁ Μωυσῆς, σὰν  
νὰ συνέθετε ἐξόδια ὡδὴ στὸν ἐνταφιασμὸ τοῦ Κυρίου μας,  
ποὺ ἀκολούθησε στοῦ σωτήριου πάθος καὶ τὸ θάνατό του.

### Ὡδὴ γ'.

«Στερέωσον Δέσποτα Χριστέ, τῷ Σταυρῷ σου ἐν πέτρα με τῆς  
πίστεως, μὴ σαλευθῆναι τὸν νοῦν, ἐχθροῦ προσβολαῖς τοῦ δυσμενοῦς  
μόνος γὰρ εἶ Ἅγιος».

Στερέωσέ με Δέσποτα Χριστέ, με τὴν δύναμη τοῦ σταυροῦ σου στὴν  
πέτρα τῆς πίστεως, ὥστε νὰ μὴ σαλευθεῖ ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὶς προσβολές  
τοῦ δυσμενοῦς ἐχθροῦ (τοῦ διαβόλου)· διότι μόνος σὺ εἶσαι ἅγιος.

Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι εὐρίπιστος. Εὐκόλα σαλεύεται  
καὶ διαχέεται. Πολλὲς σκέψεις καὶ συλλογισμοὶ τὸν σκορπᾶνε, τὸν κάνουν  
νὰ μετατοπίζεται ἀπὸ τὸ ζωτικὸ κέντρο του. Ὁ διάβολος, ὁ δυσμενὴς  
καὶ ἀδυσώπητος ἐχθρὸς φυσᾶει μέσα του τὶς δικές του ἐμπνεύσεις,  
τὸν ἄνεμο τῶν δικῶν του ἐπινοήσεων. Καὶ μετατοπίζεται εὐκόλα ἀπὸ τὴν  
προσῆλωσή του στοῦ ἀγαθοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν διάσωση τῆς λυτρωτικῆς  
θείας ἀλήθειας, ἀπὸ τὸ ἴλαρό φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐμπνευση τοῦ ἁγίου

Πνεύματος, σὲ ἄλλες σφαῖρες ἁγριεῖς  
καὶ σκοτεινές, ὅπου ὑπάρχει ἡ πλάνη καὶ ὁ νόμος τοῦ θανάτου.

Καὶ ζητᾷ ὁ προσευχόμενος πιστὸς ἀπὸ τὸν Χριστὸν στερέωση τοῦ νοῦ του  
στὴν πέτρα τῆς πίστεως, ὥστε νὰ μὴ διαρρέει καὶ νὰ μὴν πλανᾶται  
στοῦ ψεῦδος καὶ τὴν ἀναλήθεια τῆς ἁμαρτίας. Ζητᾷ διαρκῆ προσῆλωση  
στοῦ «ἕνα, οὐτίνος ἐστὶ χρεία», στοῦ νόμου καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ,  
στὴν δικαιοσύνη τῆς θείας Βασιλείας. Καὶ ζητᾷ ὅλα  
αὐτὰ με περιπάθεια, ὅπως ὁ πεινασμένος θέλει

τὸ ψωμικαὶ τὸ νερὸ ὁ διψασμένος, γιατί σ' αὐτὰ ἔχει τὸ θησαυρὸ του,  
τὸ νόημα τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τὴν ὑπέρτατη χαρατῆς ζωῆς του· τόσο  
περισσότερο ὅσο ὁ ἐχθρὸς διάβολος ἀπειλεῖ νὰ τὸν σκορπίσει  
στὰ ἀδιέξοδα τοῦ θανάτου, στὴν εὐρύχωρη ὁδὸ τῆς αἰώνιας ἀπώλειας.  
Ζητᾶ ἀπὸ τὸν ἅγιο Θεὸ νὰ τὸν στηρίξει σὲ «πνεῦμα ἡγεμονικόν», στέρεο  
καὶ ἀσάλευτο.

### Ὡδὴ δ'.

«Ἐπὶ Σταυροῦ σε Δυνατέ, ὁ φωστῆρ ὁ μέγας κατιδών, τρόμω ἐπαρθεῖς  
τὰς ἀκτίνας, συνέστειλεν, ἔκρουσε πᾶσα δὲ Κτίσις ὕμνησεν, ἐν φόβῳ τὴν  
σὴν μακροθυμίαν· καὶ γὰρ ἐπλήσθη ἡ γῆ, τῆς σῆς αἰνέσεως».

Βλέποντάς σε Δυνατέ πάνω στὸ Σταυρὸ, ὁ φωστήρας ὁ μέγας (ὁ ἥλιος),  
καταληφθεὶς ἀπὸ τρόμο, μάζεψε καὶ ἔκρουσε τὶς ἀκτίνες του·  
κι ὅλη ἡ κτίση ὕμνησε ἔμφοβη τὴ μακροθυμία  
σου, ἐνῶ ἡ γῆ γέμισε ἀπὸ τὴν αἴνεσή σου.

Ὅλη ἡ κτίση, ὁ ἥλιος καὶ ἡ γῆ, δὲν ἔμειναν ἀσυγκίνητοι ἀπέναντι  
στὸ σταυρικὸ πάθος τοῦ δυνατοῦ δημιουργοῦ τῶν ἀπάντων. Ἡ κτίση  
κατανοεῖ, μὲ τὸν τρόπο τῆς βέβαια, τὶς περιπέτειες -  
εὐχάριστες ἢ δυσάρεστες- τοῦ πλαστοουργοῦ τῆς. Μετέχει στὰ εὐφρόσυνα  
γεγονότα τοῦ Πλάστη τῆς, ἐνῶ λυπᾶται γιὰ τὴν ἀτίμωση καὶ τὸν ἐπώδυνό  
του θάνατο. Ἡ φυσικὴ Πλάση, κτισμένη ὁμοίως  
στὴ δημιουργικὴ θεία ἐνέργεια, δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὸν  
Θεό. Ἐξυπηρετεῖ καὶ αὐτὴ τὸ λυτρωτικὸ σχέδιο τῆς θείας  
εὐδοκίας. Ἄλλωστε λυτρώθηκε καὶ αὐτὴ διὰ τοῦ ἔργου  
τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ πικρὸ φαρμάκι, ποὺ χύθηκε στὰ σπλάχνα τῆς μὲ τὴν  
παράβαση τοῦ Ἀδάμ, μετέχοντας στὴν καθολικὴ ἀνακαίνιση τῶν πάντων.

Ὁ ἥλιος ταραχτήκε, βλέποντας τὸν ποιητὴ του νὰ πεθαίνει  
θάνατο ἄδοξο ἐπάνω στὸ σταυρὸ ἀπὸ τὰ χέρια ἐκείνων, ποὺ ἦλθε

νὰ εὐεργετήσῃ καὶ νὰ λυτρώσῃ. Συγκλονίστηκε ἀπὸ τὸ θέαμα, μάζεψε  
τις ἀκτίνες τοῦ μῆθέλοντος νὰ φωτίσῃ τὴν πλάσῃ τὴν πικρὴ ἐκείνη ὥρα,  
ντύνοντας μὲ τὸ σκοτάδι τὸ θλιβερὸ τόπο τοῦ Κρανίου. Παράλληλα  
καὶ ἡ γῆ, βλέποντας ὁμοίως τὸν πλάστη τῆς κρεμάμενο  
στὸ ἀτιμωτικὸ ξύλο, καταλήφθηκε ἀπὸ φόβο, ἀνυμνώντας τὴ μεγάλη  
μακροθυμία τοῦ Κτίστη τῶν ἀπάντων. Ἔτσι ἡ κένωση τοῦ Λόγου,  
ποὺ ἔφθασε τὸ ἀποκορύφωμά της στὸ λόφο τοῦ Κρανίου, γέμισε  
τὴ γῆ ἀπὸ τὴν αἴνεση καὶ τὴ δοξολογικὴ ἀνύμνηση  
τοῦ δημιουργοῦ τῶν ἀπάντων.

### ᾠδὴ ε'.

«Ὁρθρίζοντες σὲ ἀνυμνοῦμεν, Σωτὴρ τοῦ Κόσμου εἰρήνην, εὐράμενοι  
τῷ Σταυρῷ σου· δι' οὗ ἀνεκαίνισας τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον, φῶς  
πρὸς ἀνέσπερον ἄγων ἡμᾶς».

Ἐγερθέντες (ἀπὸ τὸν ὕπνο) πολὺ πρωί, σὲ ἀνυμνοῦμε Σωτήρα  
τοῦ κόσμου, γιατί βρήκαμε εἰρήνη στὸ σταυρό σου,  
διὰ τοῦ ὁποίου ἀνακαίνισες τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὀδηγώντας μας πρὸς  
τὸ ἀνέσπερο θεῖο φῶς.

Στὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου οἱ πιστοὶ βρίσκουν εἰρήνη·  
εἰρήνη ὅμως ἀληθινὴ καὶ πραγματικὴ, ἀφοῦ ἀφαιρέθηκε ἔχθρα ἀπὸ τὸν  
κόσμο, τὴν ὁποία δημιουργεῖ ἡ διασπαστικὴ δύναμη  
τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ σταυροῦ ἔχει εἰρηνεύσει μὲ τὸν  
Θεό, ἔχει καταλλαγεῖ (συμφιλιωθεῖ) μὲ τὸν Πλάστη του στὴ μεγάλη θυσία  
τοῦ Υἱοῦ του. Παράλληλα εἰρηνεύει μὲ τὸν ἑαυτό του, ἔχοντας συνείδηση  
καθαρὴ καὶ δικαιωμένη, ὅπως καὶ μετὸ συνάνθρωπο καὶ τὴν ὑπόλοιπη  
κτίση, στὴν ὁποία ζεῖ.

Ἡ εἰρήνευση ἐρχεται ὡς φυσικὸ ἐπακόλουθο τῆς  
πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία πληρώθηκε

μὲ τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς  
Παρθένου. Ὁ ἀνακαινισμένος ἄνθρωπος ἔχει ἀποβάλλει τὴν παλαιώση τῆς  
φύσεως, πὸν ἦταν τὸ τίμημα τῆς ἀρχαίας παρακοῆς.  
Τὰ παλαιὰ ἐξαφανίστηκαν. Οἱ ἔχθρες καὶ τὰ μίση  
καὶ οἱ ἄγριες ἀναστατώσεις τῆς πεσμένης φύσεως χάθηκαν  
στὸ ἀναγεννητικὸ καὶ καινοποιητικὸ ἔργο τοῦ σταυροῦ. Ὁ Χριστὸς ἔφερε  
πραγματικὴ εἰρήνη στὸν κόσμον, τὴν ὁποία πλήρωσε πολὺ ἀκριβὰ,  
προσφέροντας ὡς τίμημα τῆ δικῆ του ἀγία καὶ ἄμωμη ζωῆ,  
Ἀνακαινίζοντας τὴ φύση τῶν ἀνθρώπων ὁ Σωτῆρας, τὴν ὁδηγεῖ πρὸς  
τὸ ἀνέσπερο φῶς, πὸν εἶναι ἡ ἴδια του ἡ χάρις καὶ ἡ λυτρωτικὴ  
του ἐνέργεια. Τὴν ὁδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς, πὸν δὲν δύνει ποτέ,  
τῆς ἀνέσπερης ἡμέρας τῆς θείας Βασιλείας. Ἐνωμένος μὲ τὸ θεῖο φῶς  
τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος θεοποιεῖται.

### Ἔδῃ στ'.

«Τὸν τύπον τοῦ θεοῦ Σταυροῦ Ἰωνᾶς, ἐν κοιλίᾳ τοῦ κήτους, τεταμέναις  
παλάμαις, προδιεχάραξε, καὶ ἀνέθορε, σεσωσμένος τοῦ θηρός, τῆ δυνάμει  
σου Λόγε».

Τὸν τύπον τοῦ θεοῦ σου Σταυροῦ, στὴν κοιλίᾳ τοῦ κήτους,  
προδιεχάραξε ὁ Ἰωνᾶς μὲ τὶς ἀπλωμένες του παλάμες ἀπὸ ὅπου  
καὶ ἐξῆλθε, σωθεὶς ἀπὸ τὸ τεράστιον ψάρι, μὲ τῆθειά σου δύναμη Λόγε.

Προτύπωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ, πὸν εἶναι ἡ ὑπόθεση τῆς μεγάλης  
Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, ἔχουμε στὴν Π. Διαθήκη τὸ πάθημα  
τοῦ Ἰωνᾶ, πὸν καταπόθηκε στὴν κοιλίᾳ τοῦ κήτους, στὴν ὁποία παρέμεινε  
ξαπλωμένος τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες. Πῶς βέβαια ἔμεινε ὁ προφήτης  
στὴν κοιλίᾳ τοῦ κήτους, εἶναι δύσκολο νὰ φανταστοῦμε. Ὅπως φαίνεται,  
εἶχε τεταμέναις τὶς παλάμες του δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὥστε νὰ σχηματίζει  
μὲτὸ ὑπόλοιπον σῶμα του τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ.

Αὐτὸ τὸ σχῆμα ἀκριβῶς ἦταν προτυπωτικὸ τοῦ Τιμίου  
Σταυροῦ, ὅπου ὁ Σωτῆρας ἀπλώσε τις παλάμες του γιὰ νὰ σώσει τὸν  
κόσμο.

Ὁ Ἰωνᾶς φυσικὰ δὲν παρέμεινε γιὰ πάντα στὴν  
κοιλιά τοῦ ψαριοῦ. Ἄφοῦ ἐκπληρώθηκε ἡ βούληση  
τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ προφήτης ἀνακλήθηκε στὴν τάξη του, τὸ ψάρι τὸν ἐξέβρασε  
στὴν ξηρά. Ἔτσι σώθηκε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅπως  
καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἔμεινε γιὰ πάντα στὸ σταυρό, ἀλλὰ μετὰ τὸ θάνατό  
του ἤρθη ἀπ' αὐτόν, ἐνταφιάστηκε καὶ τὴν  
τρίτη ἡμέρα ἀναστήθηκε ἐνδοξοσὰπὸ τὸ μνήμα.

### ᾠδὴ ζ'.

«Φλογώσεως ὁ Παῖδας ρυσάμενος, σάρκα  
προσλαβόμενος, ἦλθεν ἐπὶ γῆς, καὶ Σταυρῶ προσηλωθεὶς,  
σωτηρίαν ἡμῖν ἐδώρησατο, ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν Πατέρων Θεός,  
καὶ ὑπερένδοξος».

Αὐτὸς ποὺ ἔσωσε τοὺς Παῖδες ἀπὸ τὴ φλόγωση τῆς καμίνου, ἦλθε  
στὴ γῆ ὅπου πῆρε ἀνθρώπινη σάρκα, καὶ προσηλωθεὶς στὸ Σταυρό, δώρισε  
σὲ μᾶς σωτηρία, ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν Πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Τὴ σωτηρία τῶν τριῶν Παίδων ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς καμίνου  
πραγματοποίησε ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐργαζόταν καὶ στὴν  
παλαιὰ Θεία οἰκονομία. Ὁ αὐτὸς Λόγος, ὅταν ἔφτασε ὁ κατάλληλος  
καιρὸς, ἦλθε στὴ γῆ, πῆρε σάρκα ἀπὸ τὴν Παρθένο,  
καὶ ἀφοῦ προσηλώθηκε στὸ Σταυρό, μᾶς χάρισε μὲ τὴ θυσία του  
σωτηρία ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Αὐτὰ ἔκανε ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων μας, ὁ ὁποῖος  
εἶναι ὁ μόνος εὐλογητὸς καὶ ὑπερένδοξος.

### ᾠδὴ η'

«Χείρας ἐν τῷ λάκκῳ βληθεῖς, τῶν λεόντων ποτέ, ὁ μέγας ἐν Προφήταις,  
σταυροειδῶς ἐκπετάσας, Δανιήλ ἀβλαβής, ἐκ τῆς τούτων καταβρώσεως  
σέσωσται, εὐλογῶν Χριστόν, τὸν Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας».

Ὁ μέγας μεταξὺ τῶν Προφητῶν Δανιήλ, βληθεῖς κάποτε στὸ λάκκο τῶν  
λεόντων, ἀφοῦ ἄπλωσε σταυροειδῶς τὰ χέρια  
του, ἔμεινε ἀβλαβής ἀπὸ τὸ φάγωμά τους, εὐλογώντας Χριστόν τὸν  
Θεὸ εἰς τοὺς αἰῶνες.)

Ἀκόμη μία ἐκφραστικὴ προτύπωση στὴν Π. Διαθήκη τοῦ μυστηρίου  
τοῦ Σταυροῦ. Ὃταν ὁ μέγας προφήτης Δανιήλ βλήθηκε στὸ λάκκο τῶν  
πεινασμένων λιονταριῶν, κινήθηκε ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπλώσει  
τὰ χέρια του, ὥστε νὰ σχηματίσει τὸν τύπο τοῦ σταυροῦ. Τὰ πεινασμένα  
λιοντάρια δὲν ἔφαγαν τὸν προφήτη, σεβόμενα τὴν ἀγιότητά του.

Καὶ τὰ ἄλογα ἀκόμη ζῶα γαληνεύουν μπροστὰ στὴ γλυκύτητα τῆς  
χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀναγνωρίζοντας μὲ τὸν τρόπο τους τὴν παρουσία τῆς  
δυνάμεως τοῦ Πλαστοργοῦ τους. Ὁ Δανιήλ παρέμεινε ἀβλαβής  
στὸ λάκκο τῶν λεόντων, οἱ ὅποιοι δὲν τὸν κατασπάραξαν, εὐλογώντας  
τὸν Χριστὸ καὶ Θεὸ του.

### ᾠδὴ θ'.

«Ὡ Μῆτερ Παρθένε, καὶ Θεοτόκε ἀψευδής, ἡ τεκοῦσα ἀσπόρως, Χριστὸν  
τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐν Σταυρῷ ὑψωθέντα σαρκί,  
σὲ οἱ πιστοί, ἅπαντες ἀξίως, σὺν τούτῳ νῦν μεγαλύνομεν».

Ὡ Μητέρα Παρθένε καὶ Θεοτόκε ἀληθινή, σὺ ποὺ γέννησες χωρὶς  
σπορὰ ἀνδρική Χριστὸ τὸ Θεὸ μας, ὁ ὅποιος ὑψώθηκε μὲ τὴ σάρκα  
του ἐπάνω στὸ Σταυρό, ὅλοι οἱ πιστοὶ ἀξίως σὲ μεγαλύνουμε μαζὶ του.

Ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι Θεοτόκος ἀψευδής. Γέννησε πραγματικὰ τὸν  
Θεὸ κατὰ τὴ σάρκα του. Αὐτὸ δὲν δέχονταν

οί Νεστοριανοί αίρετικοί στην ἀρχαία Ἐκκλησία, πού δὲν μπορούσαν νὰ κατανοήσουν τὸ μυστήριο τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, τὴ βαθιὰ ἔνωση τῶν δύο φύσεων, θείας καὶ ἀνθρώπινης, στὸν Χριστό, οὔτε κατανοοῦσαν τὴν ἀντίδοση τῶν ιδιωμάτων τῶν φύσεων στὸ ἑνιαῖο πρόσωπο τοῦ Σωτήρα.

Γιὰ μᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους ὁμως ὁ ὅρος «Θεοτόκος» ἀποτελεῖ τὴ λυδία λίθο τῆς γνησιότητος τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος. Ἡ Μαρία γέννησε πραγματικὰ τὸν Θεό, ὄχι βέβαια τὴ θεία του φύση, πού δὲν μπορεῖ νὰ γεννηθεῖ, ἀλλὰ τὴν ἀνθρώπινη, μὲ τὴν ὁποία ἦταν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἐνωμένη ἡ θεότητα τοῦ Λόγου.

Ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐκ τῆς Παρθένου Θεός, ὑψώθηκε «σαρκὶ» (μὲ τὴ σάρκα του) ἐπάνω στὸ σταυρὸ καὶ ἀπέθανε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Τὴ Θεοτόκο Μαρία μαζὶ μὲ τὸν ἄχραντο τόκο της οἱ Ὀρθόδοξοι πιστοὶ μεγαλύνουν ἀξίως, δηλαδὴ μέσα στὰ ὀρθόδοξα πλαίσια τοῦ δόγματος καὶ τὴν ὀρθόδοξη παράδοση τοῦ ἤθους τῆς Καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

**Ἀπό τό βιβλίο: «Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς»,**

**Ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας.**

**Πηγή:** Ἱερά Μονή Αγίου Ιωάννου Καρέα.

**Επιμέλεια:** π. Στέφανος Κωστόπουλος (Καθηδρικός Ἱερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος)